

Anyák könyvtára.

Írta: NÓGRÁD Y LÁSZLÓ dr.

A szülő hivatása legszebb és legnehezebb feladata a nevelés. Ha a szülő; meg akar jól felelni feladatának, nemcsak rátermettnek kell lenni, hanem készülni is kell hivatására. Régebben, mikor még az élet egyszerűbb volt, mikor a családon kívül nem fenyegette annyi veszedelmes tapasztalat a gyermeket és a gyermek egyénisége is természetesebben fejlődhetett, könnyebben teljesíthette nevelő tisztét a szülő. Ma nehéz küzdelmet kell folytatnia ellenséges hatások ellen. Egyszer meg kell előznie a bajt, máskor, ha már gyermeke beleesett, ki kell mentenie belőle. Sokféle erők érvényesülhetnek, jók és károsak, s ha a szülő nem ismeri ezeket, nem ismeri a nevelés módját, eszközeit, nem ismeri a gyermekélet sajátosságait, törvényeit, tanácstalanul áll: a kis baj is megijeszti, néha meg a nagy bajt sem veszi észre, vagy csak mikor már késő.

A szülő nem maradhat laikus abban a tudományban, melyből a nevelés eszközeit merítheti. Alább néhány olyan magyar könyvet sorolok fel, melyeket a szülő haszonnal forgathat, könnyen megszerezhet, gyarapíthat, kiegészíthet.

Mindenek előtt azon művek olvasását ajánlom, melyek a Magyar Gyermektanulmányi Társaság kiadásában jelentek meg. Vegye meg a szülő a Társaság az „A Gyermekek” c. tudományos és a „Család s Gyermekek” című (ez utóbbi már megszűnt, de a Társaság könyvkiadóhivatalában VIII., Mária Terézia-tér Pedagógiai Szeminárium, még kaphatók teljes évfolyamok) népszerű folyóiratát. Mindkét folyóirat a gyermekre s a gyermeknevelésre vonatkozó ismeretek gazdag tárháza.

A Magyar Gyermektanulmányi Társaság kiadásában a következő műveket ajánlom:

A gyermeknevelés kis kátéja. Írta 16 szakíró.

Ballai Károly: A gyermektanulmányozás módszerei, különös tekintettel a kiseddkorra. – A gyermektanulmányi Múzeum gyűjteményeinek leírása. Magyarul és franciául, képekkel.

– Tíz év a magyar gyermektanulmányi irodalomból.

Ballai Károly és Répay Dániel: Az első magyar gyermektanulmányi kongresszus naplója és a vele kapcsolatos kiállítás leírása.

Binet Alfréd: Az iskolásgyermek lélektana. Franciából fordította: Dienes Valéria dr. .

Éltes Mátyás: Rövid útmutató a Binet-Simon-féle intelligencia-vizsgálatokhoz.

Grósz Gyula: Gyermekegészségtan.

Herodek Károly: A siketnéma és vak gyermekek erkölcsi világa.

Lovach József: A vakok érzékszervei.

Nagy László: A gyermek értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése. (A háború és a gyermek lelke.)

— Didaktika gyermekfejlődéstani alapon. II. rész.

— A tehetséges gyermek.

— A pályaválasztás.

Nemes Lipót: A gyermekmentés utjai. (A II. országos gyermektanulmányi tanácskozás előadásai.)

Nógrády László dr.: A gyermek és a játék.

— A mese.

— Az egykegyermek.

Ozorai Frigyes és Bálint Antal: Tehetségvédelem és pályaválasztás.

Ranschburg Pál dr.: Pszichológiai tanulmányok. Két kötet.

Ságody Ottmar: Zongoradarabok kezdődnek.

Szlányi Lajosné: A nevelés lélektana.

A Szülők Könyvtárában megjelentek:

- 1-3. szám. Imre Sándor dr.: A családi nevelés főkérdései.
4. szám. Heim Pál dr.: A gyermek táplálkozása.
5. szám. Imre József dr.: A gyermek szemének, fülének, orrának, bőrének gondozása.
6. szám. Frank Antal dr.: Jó gyermek – rossz gyermekek.

*

Továbbá ajánljuk Nagy László: A gyermek érdeklődésének lélektana. – Claparède: Gyermekpszichológia. – Pethes: Gyermekpszichológia. – Szülők hibái a nevelésben. – Weszely Ödön: Bevezetés a neveléstudományba. – Mitrovics Gyula: A gyermeknevelés főbb szempontjai. – Bognár Cecil: Tanulmányok a gyermeklélekről. – Babarcsi-Schwartzter Otto: A gyermek lelkivilágából. – Bühler Sarolta: Az ifjúkor lelki élete. – Fülöp B.: Gyermek és család. – Kármán Elemér: A gyermek erkölcsi hibái. – Szántó L.: Beszédhibák leszoktatása. – Testi fogyatkozások okai és megelőzése. (Gyógyped Ktár.) – Bardócz: Képek a kisednevelés köréből. – Heilmanné Ambrózy C: Kiseddovói elemi munkák és játékok. – A gyermekszertet Iskolája. (Kiadta a Vkmiszterium, szerk. Nógrády László dr. és B. Czeke Vilma.) Egészségi ismeretek. (Kiadta a Vkmiszterium, szerk. Schultz Kornél.) – Könyv a gyermekről. (Kiadta a „Gyermekért” Orsz. Egügyi Társaság.) – Fournier: Fiainknak, ha majd 18 évesek lesznek. – Hogyan világosítottam fel tanítványaimat. (Szülők részére.) – Juba A. dr.: Érettségiző fiainak. – Kemény Ferenc: A nemi probléma. – Ott F.: Levél kis húgomhoz (a nemi életéről). – Dr. Földes Lajos: Orvosi tanácsok fiatal asszonyoknak. – Dr. Torday Ferenc: Egészségügyi csecsemő-, gyermek- és anyavédelem. – Coué Emil: Egészség és önfegyelmzés. – Ch. Baudonin: Az ünfégyflmezés, művészete, – Juba Adolf dr.: Az egészséges tanuló. – Mansfeld Ottó dr.: Asszonyok és anyák egészségtana. – Dr. Lőrincz Béla: Mit kell a leendő anyának tudni.

Szükséges, hogy a szülő kellő tájékozódást szerezzen a mese- és ifjúsági irodalomban is egy részt, hogy gyermekének mesélni tudjon, másrészt, hogy olvasó gyermekének jó olvasmányt ajánlhasson. Mindkettő nagyon fontos és hozzátartozik a nevelő szülő ismereteihez.

Kérdések és feleletek.

1. Milyen legyen a gyermekszoba?

Legyen a gyermekszoba a legegészségesebb, legnapsugarasabb helye a lakásnak. Legyen egészséges a padlója, a fala. legyen nagy az ablaka, ne legyen benne fölösleges bútor, szőnyeg, mi egyéb, port, bacillust megakasztó, gyűjtő lim-lom. Minden olyan legyen, hogy könnyen tisztán lehessen tartani. Járja át gyakran a tiszta levegő, a friss, üde szellő, meg a napsugár: ez az élet, egészség, ez a gyermek növelője, vérenek felfrissítője, ez a piros-pozsgás szín, az elevenség, fűrgesség, a kövérség. Ez a minden!

A minden? Igaz, úgy van, ez nagyon fontos, ahol gyermekszoba van – de még nem minden!

Nem bizony. És lehet a gyermekszoba a legegészségesebb, a legvilágosabb, szellőzhetik minden órában, mentes lehet minden portól, bacillustól, még sem egészséges, ha az anya nem, vagy ritkán van benne. Ha a gyermekszoba csak arra van, hogy a gyermek ne zavarja a ház nyugalmát, hogy ne kelljen vele törődni, hogy a házi életnek ne kelljen a gyermekhez igazodni, hogy azt mondhassa a szülő, hogy van – nincs gyermeke, akkor a gyermekszoba nem egészséges.

Mindenesetre fontos az, hogy a gyermeknek legyen olyan helye, ahol szabadon teregetheti szét játékait, ahol nem lát és nem hall mindent abból, amit a felnőttek beszélnek s cselekednek, mégis a gyermek igazi szobája az édesanyja mellett van; tekintete az ő napsugara, lelke friss levegője s a boldogság, amii az anya szeretete, a vele való beszélgetés, játék, mese, munkálkodás jelent. Ez a gyermek testi és lelki egészsége.

Anya nélkül hiábavaló a gyermekszoba, nem jelent egészséget, sőt mérhetetlen kárt csak. Mert még a legjobb nevelőnő sem pótolhatja a gyermeknél az anyát. A jó anyát, az igazi anyát.

Szükségesnek tartom tehát a gyermekszobában az anya munkaasztalát vagy munkakosarát is ott a gyermek játszóasztala mellett, közel az ablakhoz, a világossághoz. És szükségesnek tartom, hogy az anya asztala mellé gyakran kerüljön az anya dolgoztatni. Igen, dolgoztatni. Lássa a gyermek, hogy az anya is dolgozik mellette. Lehet ez játékos foglalkozás is: valami játékot csinál a gyermeknek. De lehet komoly is: hasznosat dolgozik. Gazdag nők is megtehetik ezt a gyermekük kedvéért (és a maguk lelki egészségéért).

A példa, amit a gyermek lát, nagy tanítás marad az ő lelkében. Én most is látom, tisztán és világosan látom szorgosan varrogatni anyámat mellettem, előttem. Látom azt a még fiatalot, hogy öltögeti a tüt és látom a rám fel-felnéző figyelő szemeket. És az együttlét ezen időinek emléke sohasem múlik el. Nem olyan emlék ez, mint száz meg száz más. Valami különösen ragyogó érzés, meleg hangulat, vidámító öröm sugárzik belőle. Boldogság most, mikor már oly kevés jut belőle a mában s még kevesebb a jövő reményeiből.

Játszani is kell az anyának. Üljön a gyermek mellé és vegyen részt játékaiban is. És ne legyen ez keserves robotmunka, mint a fizetett nevelőnek, s mindjárt nem lesz az, mihelyt arra gondol, hogy vele is játszott édesanyja. Az olyan anyának, aki-vel gyermekkorában gyakran játszott az édesanyja, nem lesz nehéz gyermekével játszani, mert az ilyen anyákban mindig megmarad az üde, a tiszta kedélyű gyermek.

Így lesz az anyával igazán egészséges a gyermekszoba. De hát ahol nincs külön gyermekszoba?

Minden szobát gyermekszobává tesz az anya jelenléte, ahol ő van, ott az igazi gyermekszoba.

2. Hazudik a gyermekem, mit csináljak vele, hogyan s mivel büntessem?

A gyermek hazugságai közt sokféle megkülönböztetést kell tenni, aszerint, hogy mi az oka a hazugságnak. A gyermeklélektani tanulmányok arra vezetnek, hogy a legtöbb gyermek nem született hazudozó. Ha minden idegen befolyástól menten beszélhet, ha nem kell alakoskodnia, félnie az igazmondás következményeitől, ha nem tapasztalta azt, hogy hazudni szokás, ha társaitól és néha szülőtől sem hall erre rossz példát, akkor a gyermek nyílt s őszintén megmondja az igazat. A gyermek-igazmondás örök példáját fejezi ki Andersen meséjében (A király ruhája).

Hazudhat a gyermek tehát, vagy mert dicsekedni akar, vagy mert úgy tanulta el, de hazudhat önvédelemből is. Az a kérdés most már, hogy melyik a kérdezett gyermeknek esete. Ajánlom a következőket: meg kell figyelni a gyermek hazugsági körülményeit; mit s miért hazudik.

Lehet az is, hogy a gyermek különösen, ha eleven képzeletű, nem is tudja, hogy hazudik. Ez esetben rá kell vezetni tévedésére és semmi esetre sem szabad dicsérően magasztalni nagy fantáziáját. Ha a gyermek kérkedésből füllent s nagyokat mond, még kevésbé szabad dicsérően értékelni dús képzeletét, mert ezzel elősegítjük hazudozásait.

Meg kell vizsgálnunk önmagunkat is: nem vagyunk-e hirtelenek, vagy nem vagyunk-e kemények, túl szigorúak, nem félelemből hazudik-e a gyermek. Ezen esetben a szeretet szavával szóljunk hozzá. Szigorúsággal, mindig fokozódó buzdítással a gyermeket a hazudozásról nem szoktathatjuk le, csak a megértető, a lelkébe markoló szeretet szavával s a megbánás felindításával. A szeretet komoly s egyenes szava minden verésnél többet ér és az, ha a szülő a hazudozó gyermektől megvonja szeretetét. Ha a gyermek érezni fogja, hogy az apa, az anya szeretetét elvesztette hazudozásaival, megszegyenül s nem fog hazudni. Persze ez feltételezi, hogy a gyermekben a szülők iránt éljen a vonzó meleg szeretet. (Ajánlom elolvasni dr. Frank Art 1: Jó gyermek – rossz gyermek című füzetét, mely a szülők könyvtárában jelent meg és igen sok tanulságos esetet tartalmaz.)

3. Válogatós az ételben a gyermekem, mit tegyek?

Ha egyszerűen csak az volna a kérdés, hogy nem eszik a gyermek, akkor orvosi tanácsadóra tartoznék, de mivel a kérdésben ott van ez is: „válogatós”, egészen nevelési kérdés.

A kérdésre kérdéssel felelünk: Úgy-e a kedves mama akkor ad enni a gyermeknek, mikor s valahányszor kér? Vagy talán az éléskamrába is akkor mehet a kis Pista, mikor neki tetszik/ Úgy-e gyakran hangzik el a mama ajkáról a kérdés: mit szeretnél enni, kis fiam? Vagy talán sok nyalánságot kap a gyermek? Nem kosztol-e a családtól egészen külön ételeket Pista? És mikor a mamának azt mondja: ez sem kell, az sem kell, kap-e figyelmeztetést, hogy válogatni nem szabad (de hát minek is kérdezni, mi kell, mi nem kell) ?

A gyermeket hozzá kell szoktatni ahhoz, hogy a gyomrával különös módon ne foglalkozzék, hogy megszokott időben a rendes étkezések alkalmával egyék; hogy ne az ő akarata legyen irányadó, hogy mi kerüljön az asztalra; hogy a nyalánságok helyett rendes ételt egyék. – Ez a szoktatás a házi rendtől függ, elsősorban a mamától, akinek el kell tenni az éléskamra kulcsot, nem szabad (legfőljebb születés napján) kérdezgetni Pistától, hogy mit szeret. És nem szabad megijedni attól sem, ha Pista nem eszik, mert nem szeret valamely ételt, mert ha megéhezik a kicsi fiú, kérni fog s örülni is fog, ha ételt kaphat, amivel éhségét csillapíthatja. Akkor majd Pista látni fogja, (mert tapasztalta), hogy az étel nem arra való, hogy fíntorgassa arcocskáját rá, sem arra, hogy ez se kell, az se kell, hanem arra, hogy megegye. Az éhség az ingyenc s válogatós gyermekek legjobb pedagógusa!

4. Adjak-e gyermekemnek alkoholt kis mértékben?

Semmiesetre sem szabad a gyermeknek vagy ifjúnak italt adni. Ismerjük azt a rossz szokást egyes családokban, hogy étkezés alkalmával a gyermek is kap egy kis sört vagy bort. Amint mondják, „az a kicsi, a pohár alján, nem árt hat meg”.

Az a kicsi is megárt! Az alkohol a gyermek szervezetére mérge, megromgálja idegrendszerét, fejlődését megbénítja, bűnözésre izgatja, nyugtalaná teszi, életidejét megrövidíti, szellemi képességeit eltompítja, általában elkorcsosítja. Szóval testileg, lelkileg megromtja, tönkreteszi.

Az a kis alkohol itatra szoktatja a gyermeket s majd eljön az idő, mikor nem elégszik meg kevéssel. Tehát semmiféle italt sem szabad a gyermeknek még kóstolóban sem adni.

5. Szeretném, ha gyermekem magastermetűvé nőne, mit tehetek ennek elősegítésére?

Sok-sok anyának egyik nagyon fontos gondja ez.

A gyermek fejlődését sokféle tényező segíti elő vagy akadályozza: a táplálkozás, a gyermek életkörülményei, különösen fontosak a betegségek, de legfontosabb hatása van a magas termet kialakulására az átöröklésnek. Táplálékkal, egészség gondozással, különleges tornával csak állítólag és akkor is csak nagyon kis mértékben lehet a gyermeket megnyújtani, ha a fajta nem olyan, akkor minden hiába való. A magas termet tehát nem szereshető meg, csak örökölhető.

6. A fiam megbukott, mit csináljak?

Ha a gyermek rossz osztályzatot kap, többféle oka lehet. Kérdezzük: Nem volt-e beteg a gyermek többször vagy huzamosabb ideig; teljesíti-e iskolai kötelezettségét, szorgalmas-e, kifejtje-e teljes munkarejét vagy csak így-úgy végzi dolgát; kellő felügyelet alatt volt-e, vagy tetszésére volt bízva, mikor s hogy tanuljon; mivel szeret különösen foglalkozni, van-e speciális kedvtelése és mi az; otthoni, iskolai magaviselete ellen volt-e kifogás; érdeklődött-e a szülő az év folyamán az iskolában s milyen felvilágosítást kapott a gyermekekről; csak most vagy már máskor is kapott rossz osztályzatot, általában az előző osztályokban milyen tanuló volt: ha eddig jó tanuló volt, mióta gyengébb; kikkel szeret barátkozni; ellenőrzi-e a szülő, hogy az otthonon kívül kikkel van s mit csinál; mit mond a fiú, miért bukott meg? Íme, egy sereg kérdés, melyre feleletet kellene kapni. Így látatlanban csak a követ-

kezőket mondhatjuk: A gyermeket pontos munkára kell szorítani: munkáját ellen kell őrizni állandóan, hogy kitűnjék, vájjon a rossz jegy oka szorgalom-, képesség- vagy egyéb kellék hiánya.

Az is lehet, hogy az, iskola tévedett, mert hiszen az iskola sokszor a legjobb akarat mellett is tévedhet. Ez is ki fog tűnni a gyermek alapos megfigyeléséből. Ha olyan okok lennének, amelyek a gyermek különleges vezetését kívánják, akkor a gyermeket az otthonból más környezetbe, speciális intézetbe kell elhelyezni.

7. Csupasz nőt (akt) ábrázoló képet vettem kiváló művésztől, de nem tudom, feltehetem-e a falra gyermekeim miatt.

Két fiam van, az egyik 10 éves, a másik 15.

A képet ne tegye a falra. 10-15 éves fiúk még nincsenek azon a szellemi magaslaton, hogy ilyen aktban meglássák a művészetet. Egészen bizonyos, hogy semmi baj, semmi művelődési hiány nem származik abból, ha a képet nem akasztja ki, viszont igen valószínű, hogy a kép nézegetésének lesznek kedvezőtlen következményei. Egyik középfokú iskolában a rajztanár kitett ilyen képet a falra, s ekkor 10-12 éves gyermekek arra kérték, hogy azt a „disznó-képet” vegye le onnan. Az ízlés fejlesztése érdekében nőt arra törekedjék, hogy minden szép legyen, ami a fiúkat körülveszi, továbbá a fiúk minden dolga (írása, rajzolása, asztalnál való étkezése, ruhája stb.) szép. csinos legyen.

8. Nem szeret a gyermekem itthon lenni, mit tegyek?

Valószínű, hogy az eddig oly jó csendes gyermek, akit még sétálni is küldeni kellett, most lépett a kamaszkor zavarokat hozó korába. Ha így van, akkor nincs semmi baj. Egész természetes dolog, hogy a gyermek 13-16 éves korában megváltozik. Ez az érés ideje, ebben zavaros minden. A szelíd gyermek házsártos, pajkos lesz, a csendes zajossá válik, az engedelmes engedtlenné; az otthonülő egyszerre ide-odamenővé, sőt nem egyszer el is szökik, hogy kénye-kedve szerint csavaroghasson.

Többé-kevésbé minden gyermek „érthetetlenül” megváltozik. A gyermekfejlődés zavarai nem ismerős szülő elkeseredetten mondogatja, hogy nem tudja, mi lelta gyermekét, de egészen mássá lett, rá se lehet ismerni. A kamaszkor hozza a változást, a gyermek nem felelős változásáért, mert a fejlődéstani erők dolgoznak, alakítják, gyúríják és érlelik.

Habár természetesnek kell vennünk a kamaszkor zavarait a gyermekben, ez nem jelenti azt, hogy magára hagyjuk, sőt ellenkezőleg ebben az időben még fokozottabban kell vigyáznunk a gyermekre. Aggódó szeretettel kell örködnünk fölötte, de úgy, hogy ezzel a gyermeknek terhére ne váljunk, hogy ne érezze bilincsnek örködésünket, hiszen ezzel annál inkább kiváltanék ellenkezését. Mi sem rosszabb, mint az ilyen válsággal küzdő gyermeket folytonosan figyelmeztetni, korholni „ügyetlenségéért”, helytelen magaviselete miatt.

Figyeljünk s korholás helyett, az óvórendszabályok ügyes megválasztásával igyekezzünk a nagyobb bajokat megelőzni, melyeknek hatására erkölcsi elferdülések következhetnek. A kisebb félszepségek, a kamaszkor „zöldségei” úgy is lehullanak az érett ifjúról.

A kamaszkorát élő gyermek-ifjúnak igen sokat jelent az otthon, a nemes, tisztalevegőjű, békés családi otthon, melyben a nyugodt élet, meleg szeretet megvan. Igen sokat jelent az apa és anya egyénisége. Ha bennük találja meg a keresett ideált, a mi után annyira vágyakozik, akkor ez nagy szerencse a szülőkre és a gyermekre is. Az sem baj, ha a gyermek másban találta meg ideálját, akihez hasonlóvá akar válni, csak az a fontos, hogy ez az ideál erkölcsileg képes legyen lelki fejlődésének helyes irányt szabni. Nagy baj, ha az ideálválasztás nemtelen egyénre esett, ha ebben tévedett a gyermek. A rosszul választott példakép egész erkölcsi életét elronthatja.

Ha a gyermek nem szeret otthon lenni, utána kell néznie, hol tölti idejét, hova jár, kikkel társalog. Általában meg kell tudnia mit csinál az otthonon kívül, mi vonzza őt annyira az otthontól el.

Ha pedig a gyermek még nem jutott a kamaszkorba, akkor bizonyos, hogy a jóbarátok hódították el. Lehet, hogy semmi rosszat nem cselekszenek, lehet hogy csak sportolnak, de az is

lehet, hogy más rosszabbal töltik az időt. Tessék kikérdezni a gyermeket s kicsit rövidebbre fogni a kantárszárat. Föltétlenül szükséges, hogy az iskolán kívül meg legyen az otthoni tanrendje is. Ki kell szabva lenni a szórakozás és tanulás idejének: Azt pedig mindig kell tudni a szülőnek, hova megy a gyermek. Engedély nélkül elmennie nem szabad s az elmeneteli engedély idejét is pontosan meg kell határozni s ügyelni arra, hogy ezt a gyermek meg is tartsa. Ellenkező esetben máskor az engedélyt meg kell tagadni.

Helyesen teszi a szülő, ha egykor-máskor meghívja gyermeke barátait. Sok értékes tapasztalatot tehet, kik azok, akiket gyermeke barátainak választott, milyen gyermekek. Ha gyermekei barátait megismerte a szülő, sokat meg fog érteni gyermeke viselkedésében, változásában és meg kapja az értékes útmutatást is. hogy mit kell cselekednie.

9. Ki neveli az utcát?

Szokás-mondás: ez bizony az utca neveltje, azért ilyen. Ez annyit jelent, hogy az utca rosszra nevel. Igaz, de azt kérdezzük: honnan kerültek az utcára s általában az utca taposói honnan valók? A felelet nem lehet más: valamennyien a családból valók, onnan valóknak kell lenniök.

Az utca neveltjei, tehát a család neveltjei is. Vagy a család neveletlenjei! Az utcán látszik meg a család képe. Ott, ahol a családi élet nemes hivatását betölti, tehát a család nevelő család, az utca sem lehet pocsék. Tiszta forrásokból tisztavízű patak ered. Ahol azonban a család nem nevel, sőt példájával még ront, ott az utcára is csak romlottság kerülhet s ott az utca sem lehet különb.

Az igazság tehát az, hogy az utca a család neveltje s bizony az utcáért a család, vagy mondjuk kissé enyhébben, a család is felelős. Felelős a család mindenképen, akármiként is akarjuk szépítgetni a valót. Kevesebb erkölcsi karambol történnék, ha a család jobban ellenőrizné gyermekeit. De mit látunk? Középsiskoláskorú 12-14 éves leányok és süldő ifjak széltében csatangolnak az utcán. A kisleányok gyakran festett ajakkal ízetlen kednek tacsó számba vehető udvarlóikkal. Azok, akik már

tanulókorukban így megszokják az utcai életet, később is abban fogják örömeiket lelteni. Így nevelődik a csatád nemtörődömsége miatt az utca salakja, akikből lesznek aztán a könnyű élet bűnözői, mert megszokták a könnyelmű életet, a könnyelmű élet örömeit.

10. Naplót ír a gyermekem, helyes vagy sem?

Önismeret (önmegismerésre való nevelés) című kitűnő könyvében ezt írja Frank Antal dr.: „A lelki életet is kellene röntgenezni. Ennek a módját pedig a testi röntgenezésnek abból az eljárásából kellene ellesnünk, mely a röntgenezés eredményét lapon örökíti meg. A testi állapotunkról szóló Röntgen-laphoz hasonlóan lelkünkéről is fel kell vennünk Röntgen-lapot: ez a lelki Röntgen-lap: a napló.”

Ezt mondja a tapasztalt pedagógus és ez a megállapítás helyes. Örüljünk, hogy a gyermek naplót vezet. Ha nem teszi, rá kell vezetni a szülőnek, hogy írjon naplót. Ez lesz az ő lelki tükré, melyből sokat olvashat s tudhat meg a szülő is. Tapintatos útmutatással a szülő a naplóíró gyermeket megtaníthatja arra, hogy szorgos kutatással napról-napra megbírálja cselekedeteit. Így a naplóírás önmegismerésre vezet, felfedi fogyatékoságait s jelleme megszilárdítását segíti elő.

11. A szülő panasza.

Öt és negyed éves egyetlen fiam (Pista) van, akinek nevelése úgyszólván egyetlen feladatom, mivel a háztartásban édes anyámmal és nővéremmel közösen veszünk részt. Férjem kereskedő s így a gyermekkel – a vasárnapok kivételével – csak az ebédnél és este lefekvés előtt tölthet egy fél v. 1 órát. Kisfiam testileg és szellemileg normális fejlettségű, gyermekesen naiv, jókedvű és melegszívű, őszinte, soha nem hazudott. Szórszálhasogató, másokat oktat, de ő nem szereti, ha javítják. Játsszótársakkal csak néha-néha kerül össze. Ilyenkor tűnik ki, hogy ambíciója vagy nincs, vagy alig észlelhető. Nem versenyez semmiiben. Ha túlerőt lát, nem is próbálkozik, félrevonul. Ha ellenben kisebb vagy engedékeny a pajtás, akkor zsarnokká lép elő s állandóan ő dirigál. Tornaóraára jár s itt a következőképen

viselkedik: Ügyetlenkedik mindenben a nagy igyekezettől, hogy jól csinálja a dolgát, s ha ezért kinevetik, akkor fájó szívvel félrevonul, vagy még groteszkebb mozdulatokkal igyekszik magát még neveltségesebbé tenni, bohóckodik. Az evésben, a munkában, az öltözködésben nagyon lassú, órákat tölt el ezzel naponta. Szeszélyes, ami az időnként mindenkiel szembe szálló szófogadatlanságban nyilvánkozik meg. Ilyenkor csak a jelenlevő apját respektálja. A fent felsorolt hibák félővé teszik, hogy majd az iskolában a pajtások állandó gúnytárgyává lesz, ezáltal még félszegebbé és különködőbbé válik. Hibái kiküszöbölésében tanácstalanok vagyunk, erre kérek útmutatást.

Válasz: A sorok között a következő bajt látom: Három nő van a családban, akik mindegyike kényeztetni e család egyetlen csemetéjét, hogy őt szeresse. Mindenki akar valamit kedvezni, mindent megcsinálnak neki. Ebben a nagy igyekezetben a gyermek erői nem fejlődnek, ügyetlen, félszeg marad. A sok kedvezés közepette senki sem mutat rá a gyermek fogyatékoságaira, s így magát valóban hibátlannak tarthatja, s így igazságtalannak gondolhatja azt az esetleges nevelői eljárást, amely őt javítani próbálja. Miután a 3 nő bizonyára versenyez abban, hogy minden szavát és tettét dicsérik, a gyermek egészen természetesen okosnak tartja magát, aki másokat oktathat. Pista az őt körülövező kedvezésben mindig azt érezte, hogy minden úgy történik, ahogyan ő azt akarja s így egészen természetes, hogy szokatlan neki az, hogy néha tőle kivannak engedelmisséget. Úgy látszik, otthon mindig Pista győzött, s így a gyermekek között is mindig ő akar győzni. Otthon vele szemben mindenki gyengének mutatkozott, azért fél, hogy ha igazi ellenfelekkel kerül szembe. Ezekben a megállapításokban benne foglaltatik az a teendő is, amely ilyen baj elkerülésére, megelőzésére vezet.

Most nézzük meg a javítás lehetőségeit. Hogy a gyermek lassúságát legyőzhessük, végeztessünk vele gyorstempójú testgyakorlatokat, utánzó mozdulatokat. Ez inkább játék legyen, mint komoly foglalkozás. Így próbáljuk a vérét kissé gyorsabb mozgásba hozni, azonban ügyetlenkedéseiért nem szabad kinevetni, különben magunk vagyunk az okai annak, ha a gyermek bohóckodik. Sokat kell eleven – de természetesen jólelkű – gyermekek közé vinni és pedig fokozatosan mind erősebb és erősebb

gyermekek közé. A jóízű gyermekjáték a legjobb felfrissítő tényező. Ilyenkor a gyermek szinte megfeledkezik önmagáról. Ha így nevelik, akkor bizonyára nem kell attól tartani, hogy az iskolában gúnyolni fogják. Egyébként is Pista majd az iskolában az egyívású gyermekek között csakhamar igazi gyermek lesz, aki megtanulja azt is, hogy nem lehet mindig dirigálni, hanem legtöbbször mások akaratának kell magunkat alárendelnünk. A tanítónak is bizonyára gondja lesz arra, hogy a gyermekek gúnyolással ne csökkentsék Pista növekvő bátorságát. Fontosnak tartom azt a körülményt, hogy Pista respektálja édes apját. Ebben a három nő kényeztető bánásmódjával szemben a szigorú, a keményebb nevelői eljárás üdvös hatását kell látnom. Tanuljanak a családfő nevelői eljárásából. Frank A. dr.

12. Mit csináljunk a lusta gyermekkel?

Kutassuk ki a lustaság okát. Ennek oka lehet három féle: a gyermek tehetsége alkalmatlan az elébe szabott munkára (más iskolatípust kell választani); súlyos testi baj; a figyelem gyengesége, mikor a gyermek iszonyodik a komoly munkához szükséges önfegyelmestől (ez az igazi lustaság). El kell távolítani a lustaságot okozó körülményeket. Meg kell szüntetni a gyermekben az önbizalom hiányát, gyakoroljuk az önkényes figyelmet tervszerűen, szoktassuk önfegyelmestől, hogy azt tudja tűrni, ami nem kellemes neki; igyekezzünk erkölcsi motívumokkal a gyermeket munkára ösztönözni.

Oka lehet a kevés alvás, táplálkozás hiánya, kiállít betegség, vérszegénység, az érzékszervek hiányos vagy beteg működése, a rövidlátás, nagyothallás, orrüreg betegségek, idegesség, a pubertás-kora. Első feladat tehát a valódi ok megismerése s ebben az orvosi vizsgálatot is fel kell használni.

13. Milyen tartalmú könyvet olvasson a gyermek?

A gyermek különböző fejlődési korokon megy keresztül. Kezdjük az ellenőrzést már fejlődése legelső fokán, a gyermek meséinél. Válogassuk meg milyen meséket mondunk gyermekeinknek. Jó a vidám, rossz a félelmes elemeket tartalmazó mese. A 4-9 év a gyermek mese-kora.

Mikor már olvasni is tud, mohón kap minden könyv után. vigyázni kell, nehogy „rossz” könyvhöz jusson.

9-13 éves korban nagyon jók, s a gyermek is szereti, a hősiес küzdelmeket, harcokat elmondó könyveket. Adjunk ilyeneket, de ne ponyvát, sem detektív vagy ehhez hasonló izgató tárgyú történeteket, mikből a gyermek durvaságot tanul.

A 13 évtől kezdve jó olvasmányok a felfedezések, utazások. Olyan könyveket ne adjunk, melyek esetleg sexualis érzést támaszthatnak.

Az élet szélesebb mezején szántó művek, a nagyobb regények, drámák (mindig válogatva értjük), csak a pubertás korán túl jutott gyermek olvasmányai lehetnek.

Igyekezzünk mindig arra, hogy a gyermek megszeresse az ismeretközlő olvasmányokat. Nagy gonddal válogassuk ezeket meg korának megfelelően, hogy érdeklődését felkeltsük. Nehogy nehezebb tárgyúakat adva, melyeket még nem érthet, elriasszuk az ilyen tárgyú könyvek olvasásától.

14. Milyen pályára menjen érettségizett gyermekeim?

A szülők legtöbbször azon töpreng, mi lesz gyermekeikkel, hogy fognak megélni? S éppen ezért szeretnék tudni, mely pályán tudnak majd legjobban elhelyezkedni.

A jövő súlyos gond, de mikor nem volt az? A szülő mindig nehéz aggodalommal gondolt arra, hogy gyermekével mi lesz, ha már ők nem lesznek mellette. Ez az aggodalom ösztönös és ennek így kell lenni és így is lesz mindig, boldog és boldogtalan időkben egyaránt. Értünk is aggódtak jó szüleink s mi is aggódunk gyermekeink jövőjén.

Az élet problémájának megoldója a munkaszeretet, a kitartó akarat, a rátermettség s a becsületes, erkölcsös egyéniség. Aki ezen tulajdonságokkal felfegyverkezve megy neki a jövőnek, az még a kedvezőtlen körülményeken is diadalmaskodni fog.

A szülőnek most, amikor gyermeke már túl van az érettségien, legfőbb gondja ne az legyen, hogy melyik lenne fiának a legjövödelmezőbb pálya, hanem az, hogy gyermeke olyan pályára menjen, amelyre a legtöbb hivatottságot érez, mert ez a boldogulás egyik legfontosabb eszköze. A pályára termett ember kitűnik fölényével a többi között s az ilyen könnyebben megtalálja azt a bizonyos jó jövőt, mint az, aki a versenyben alul marad.

Halljuk az ellenvetést: Nem mindig így van! Szerencse is kell. Igaz, de ez egyáltalában nincs hatalmunkban.